

U LOKALNOM AKCIONOM PLANU
DALI SMO VAM VIZIJU BOLJEG
SVIJETA NA DLANU!

Novembar 2017.

Besplatan primjerak namijenjen djeci

IMPRESSUM:

IZDAVAČ:

Udruženje za brigu i opšta prava djece "Naša djeca" Zenica

Dokument djeci prilagodili članovi i članice grupe "Dječiji parlament"
Udruženja "Naša djeca" Zenica

Grupa "Dječiji parlament" je osnovana 2011. godine, a danas broji 40 članova. Predstavlja neformalno uključivanje djece u djelovanje i odlučivanje, direktan način dječijeg učešća u zajednici, kao i kanal između djece i donosioca odluka. Grupa prati potrebe djece, ključne probleme, te radi na aktivnostima koje će poboljšati položaj djece u zajednici

Grafički dizajn: Le Non DESIGN

Štampa: EURO Copy

Tiraž: 50 primjeraka

Ova publikacija urađena je u okviru projekta „Investiranje u djecu“, koji provodi Save the Children u partnerstvu sa udruženjima "Naša djeca" Zenica, "Zdravo da ste" Banja Luka, "Naša djeca" Sarajevo i "Budućnost" Modriča. Sva prava su zadržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti ili kopirati u nekomercijalne svrhe, uz obavezno navođenje izvora.

Zenica, novembar 2017.

Lokalni akcioni plan
za djecu grada Zenica

Uzeo si novine u svoj dlan, hoćeš li da saznaš šta je Akcioni plan? Kada ti se prilika pruži, saznaj prvo čemu služi.

Draga djeco,

obraćaju vam se vaši vršnjaci, članovi Dječijeg parlamenta grada Zenica. Mi smo grupa koja prepoznaje i prati potrebe djece u našem gradu.

Pred vama je Lokalni akcioni plan za djecu (skraćeno LAP), dokument u kojem se nalaze potrebe djece u Zenici, za koje se grad obavezao da će ih ostvariti i tako omogućiti za svako dijete sretniji i zdraviji život.

U dokumentu se nalaze rezultati naših istraživanja sa vršnjacima u oblastima: obrazovanje, socijalna zaštita, zdravlje, sport, kultura i rekreacija. Tu su i preporuke nastale iz istraživanja i razgovora odraslih iz Udruženja „Naša djeca“ Zenica sa profesionalcima i roditeljima. Oni već dugi niz godina prate položaj **prava djece** na lokalnom i državnom nivou.

Da bismo ovaj dokument učinili razumljivijim, odlučili smo ga prikazati kroz časopis i prilagoditi rječniku razumljivom djeci. Imat ćete priliku saznati šta znači Lokalni akcioni plan; koje su to institucije od značaja za vas spomenute u dokumentu, koja su vaša prava i šta treba da se učini kako bi se ostvarila ta ista prava.

Vjerujemo da trebate znati ko je zadužen i na koji način da vam osigura okruženje koje je zagarantovano Konvencijom o pravima djeteta.

„Prava“

su nešto što svako dijete treba imati ili moći učiniti. Ta su prava navedena u Konvenciji UN-a o pravima djeteta. Država Bosna i Hercegovina je prihvatila ovu Konvenciju i obavezala se da će poštovati prava djeteta. Sva su prava međusobno povezana i sva su jednako važna. Ponekad kada razmišljamo o pravima moramo razmisliti što je najbolje za djecu u nekoj situaciji, i što je presudno za njihov zdrav razvoj. Ne zaboravi, Konvencija o pravima djeteta obavezuje i tebe da poštuješ prava drugih.

Prema Članu 3.

Konvencije o pravima djeteta svi odrasli trebaju postupati onako kako je najbolje za tebe. Kada odrasli donose odluke, trebaju misliti na to kako će njihove odluke utjecati na djecu.

Član 4.

Konvencije o pravima djeteta: Vlada ima odgovornost osigurati zaštitu tvojih prava. Mora pomoći tvojoj porodici da zaštiti tvoja prava i stvori okolinu u kojoj možeš rasti i razviti svoje potencijale.

Neke od institucija od značaja za djecu grada Zenice:

- ▶ **Centar za socijalni rad** – mjesto u kojem grupa stručnih ljudi pruža materijalnu i/ili stručnu pomoć porodicama i osobama kojima je pomoć potrebna.
- ▶ **Pedagoški zavod** – vrši poslove utvrđene zakonima koji se odnose na odgoj i obrazovanje.
- ▶ Pedagoški zavod Zeničko-dobojskog kantona je izdao priručnik u kojem se nalaze informacije za nastavnike i učenike koje bi mogle pomoći u prevenciji nasilja.
- ▶ **Sigurna kuća** – mjesto koje pruža siguran smještaj osobama koje proživljavaju nasilje ili traumu u porodici. Ovakva institucija postoji u Zenici pod nazivom “Medica” i od 1993. godine pomaže žrtvama nasilja, te se bori za ravnopravnost tih osoba u društvu.
- ▶ **Dječiji dnevni centar** – mjesto u kojem stručne osobe pomažu djeci iz problematičnih porodica ili s ulice praveći raznovrsne sekcije, edukativne radionice, itd. U Zenici Dječiji dnevni centar postoji od 2011. godine, te se nalazi u prostorijama “Medice”. Članovi ovog centra su djeca koja su preživjela traumu, ali i djeca koja su pod rizikom od nasilja.
- ▶ **JU Predškolski odgoj i obrazovanje** – U okviru ove ustanove postoje obdaništa/vrtići u kojima se obavljaju odgojno – obrazovne aktivnosti najmlađih.
- ▶ **JU Dom porodica Zenica** – ustanova u kojoj se zbrinjavaju djeca bez roditeljskog staranja.
- ▶ **Bosansko narodno pozorište** – značajna kulturna i umjetnička institucija. U našem pozorištu u Zenici postoji i Dječija, omladinska i lutkarska scena.
- ▶ **Opća biblioteka** – značajna ustanova u kojoj pojedinac može da se obrazuje, informiše; tamo djeca i odrasli podižu biblioteku građu od interesa.
- ▶ **Muzej grada Zenica** – ustanova koja čuva muzejski materijal, te isti prikuplja, istražuje i obrađuje.
- ▶ **Dom zdravlja Zenica** – ustanova koja provodi primarnu zdravstvenu zaštitu (ona zaštita koja se pruža na mjestu gdje ljudi žive, rade i gdje se školuju).

Manje poznati pojmovi:

- ▶ **Nevladine organizacije (NVO)** – skup osoba koje neovisno o državi žele poboljšati stanje u društvu.
- ▶ **Donatori** – osobe koje poklanjaju novac ili stvari raznim organizacijama.
- ▶ **Kampanja** – niz aktivnosti koje zajednice ili osobe poduzimaju kako bi postigli željene rezultate.
- ▶ **Mjesna zajednica** – ustanova u naseljenom mjestu kojom upravljaju stanovnici tog područja.
- ▶ **Logopedi** – stručne osobe koje nastoje pomoći osobama koje imaju govorne poteškoće.
- ▶ **Prevenција** – niz postupaka koje činimo kako bismo izbjegli nastanak nekog događaja.
- ▶ **Trgovina ljudima** – podrazumijeva prodaju i kupovinu osoba u cilju iskorištavanja. Iskorištavanje tih osoba se vrši upotrebom sile, prijetnje, prevare, otmicom i sl.
- ▶ **Inkluzivno** – uključivo, dostupno svima; Inkluzivno društvo je ono u kojem se cijene i poštuju razlike, te se ne dopušta diskriminacija
- ▶ **Diskriminacija** – praviti razliku među ljudima na osnovu određenih karakteristika; osobe koje trpe diskriminaciju imaju ograničeno ostvarivanje prava
- ▶ **Budžet** – spisak svih sredstava sa kojima se raspolaže i koja trebaju da se potroše. Budžet može da bude lični, porodični, gradski, državni. Budžeti bi trebali da se planiraju prema stvarnim potrebama.

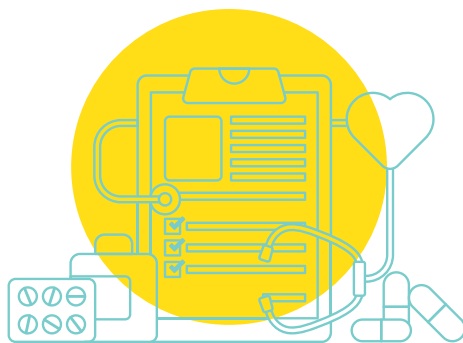

ZDRAVSTVO:

Da bih bio/la zdravo dijete, šta si mi ponudio svijete?

CILJ:

U gradu Zenici osigurati da svako dijete uživa zdravstvenu zaštitu, kao i da bude dio preventivnih programa kako bi se spriječile negativne posljedice i osigurala rana intervencija.

Dragi dječaci i djevojčice,

vas sigurno u školi uče koliko je 2+2, ili koliko je 3x3; a da li vas je iko naučio koja su vaša - dječija prava? Da li ti znaš neka od njih? **Jedno od tvojih prava je pravo na zdravstvenu zaštitu.** Sva ta prava su zapisana u jednoj knjizi; odnosno dokumentu, gdje su se države potpisnice obavezale da će poštovati ta ista prava. Znaš li ti učenice, da trebaš imati obezbijeđeno i besplatno zdravstvo u školskim dispanzerima; a ne u porodičnim ambulantama i da je svako dijete jednako važno u državi? Nauči svoja prava i ne dozvoli nikome da ti ih uskrati, nego se bori da budu ispoštovana; kako prema tebi, tako i prema drugoj djeci! Ako ne **Ti**, ko će? Ako ne **sada**, kada?

Na osnovu analize i istraživanja koje je Udruženje "Naša djeca" provelo, a koje je uključivalo i razgovore s djecom, roditeljima i profesionalcima, kao najveći problemi u oblasti zdravstva navode se:

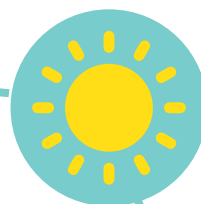
- ▶ neprilagođenost zdravstvenih ustanova djeci,
- ▶ higijena u ustanovama,
- ▶ liječenje djece u porodičnim ambulantama - a ne u školskim dispanzerima,
- ▶ nedovoljno preventivnih programa za djecu.

Upravo zbog ovih problema, kreirane su mjere/aktivnosti koje mogu doprinijeti da se ovi problemi prevaziđu.

Član 24.

Konvencije o pravima djeteta:

Imaš pravo na najbolju moguću zdravstvenu brigu, ispravnu vodu za piće, hranu, čistu i sigurnu okolinu, i informacije koje će ti pomoći da ostaneš dobro.

✓ Mjera 1.

Znaš li da imaš pravo učestvovati na predavanjima o zdravlju u svojoj školi (i obdaništima) a njih ti mogu obezbijediti: nevladine organizacije, javne ustanove, grad Zenica, lokalni i međunarodni donatori, Crveni križ, te Dom zdravlja.

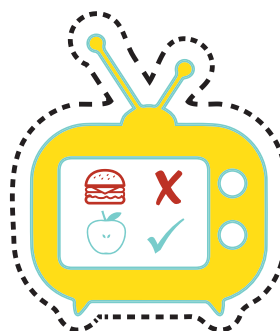
✓ Mjera 2.

Da li si znao/la da imaš pravo učešća u redovnim godišnjim pregledima u obdaništima, osnovnim i srednjim školama? To bi ti trebale omogućiti javne i zdravstvene ustanove.

✓ Mjera 3.

Da li znaš da javne ustanove, nevladine organizacije i RTV Zenica trebaju organizirati kampanje o značaju zdravog života i zdravih navika?

✓ Mjera 4.

I na kraju, znaš li da zdravstveni radnici treba da se edukuju i jačaju svoje kapacitete o prepoznavanju različitih oblika nasilja? Ovu vrstu edukacije može da im pruži „Medica“ Zenica.

Ukoliko se ostvare ove mjere/aktivnosti, u Zenici bi se poboljšala zdravstvena zaštita djece:

- ▶ veliki broj djece bi bio edukovan o zdravom načinu života, kao i značaju zdravih životnih navika,
- ▶ realizovale bi se edukacije koje su bitne za djecu i njihovo zdravlje – ove aktivnosti mogu da spriječe nastanak različitih bolesti,
- ▶ kampanje o značaju zdravog života bi ukazale na značaj očuvanja zdravlja i prevenciju u najranijoj dobi,
- ▶ više zdravstvenih radnika bi bilo obučeno da pristupi djeci koja su žrtve nasilja, te da prepozna različite oblike nasilja.

OBRAZOVANJE:

Obrazovanje ne treba da te muči, učenik treba samo da uči.
Ti samo sa knjigom se druži, ostalo treba grad da ti pruži.

CILJ:

U gradu Zenici osigurati da sva djeca imaju jednaku mogućnost za obrazovanje, od najranije dobi, kao i za jačanje potencijala kroz ulaganje u vannastavne programe i aktivnosti.

Dragi dječake i djevojčice,

da li znaš da države koje su potpisale Konvenciju o pravima djeteta tebi moraju omogućiti kvalitetno i u svakom trenutku pristupačno **obrazovanje**? Osnovno školovanje mora da bude obavezno, te dostupno za tebe i sve tvoje drugare i morate da imate svu potrebnu podršku i ohrabrenje tokom osnovnog i srednjeg obrazovanja. Saznaj više o svojim pravima i ne dopusti nikom da ti ih uskrati. Zaštiti svoja prava; ustani i poviči u glas da ovo nije to što djeca žele i zaslužuju.

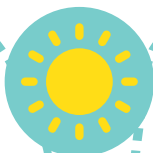
Da li želiš da mijenjaš svijet na bolje? Kvalitetno obrazovanje je najmoćnije oružje koje možeš da upotrijebiš da to promijeniš.

Tvoji vršnjaci su nam rekli da iako je osnovno školovanje besplatno, za većinu roditelja je i dalje skupo jer moraju da obezbijede knjige i pribor. Djeca u seoskim područjima nemaju dovoljno sadržaja, a najviše toga nedostaje djeci sa određenim teškoćama: više vremena koje bi im nastavnici posvetili, asistenti u nastavi, oprema za rad, rampe na ulazu u školu, psihička podrška i podrška vršnjaka. Veliki broj djece nema mogućnost da ide u obdanište. Jedna učenica nam je rekla: „Djeca iz ruralnih područja nemaju mogućnosti zato jer su obdaništa jako daleko i roditeljima je nesigurno da puštaju djecu samu“.

Da bismo promijenili ovakvo stanje potrebno je ostvariti mjere koje ćemo navesti ispod. Budući da naš grad, zbog ovlasti koje ima, najviše može utjecati na predškolsko obrazovanje, većina mjera se upravo odnosi na to, kao i na organiziranje slobodnih aktivnosti za djecu.

Član 28.

*Konvencije o pravima djeteta
Imaš pravo na kvalitetno obrazovanje.
Trebaš biti ohrabrivan na pohađanje škole
do najvišeg stupnja koji možeš postići.*

Član 29.

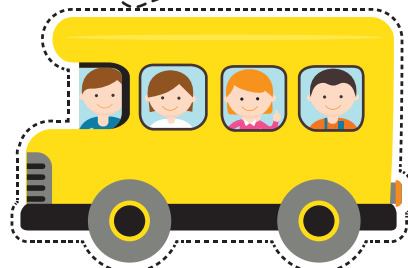
*Konvencije o pravima djeteta
Tvoje obrazovanje treba ti pomoći u korištenju
i razvijanju vlastitih talenata i sposobnosti.
Ono ti također treba pomoći da naučiš živjeti u
miru, štititi okoliš i poštivati druge ljude.*

Mjera 1.

Da li znaš da svi tvoji drugari koji su u teškom stanju imaju pravo na besplatne knjige, pribor, te prevoz do škole? Tvojim drugarima to trebaju omogućiti grad Zenica, Centar za socijalni rad i škole.

Mjera 2.

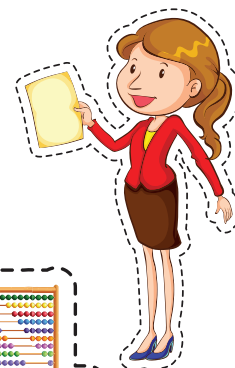
Znaš li da pravo na vannastavne (edukativne) i kreativne radionice imaju i djeca koja žive u selu?! To im trebaju omogućiti različite nevladine organizacije, Grad, lokalni i međunarodni donatori, kompanije, mjesne zajednice, te škole.

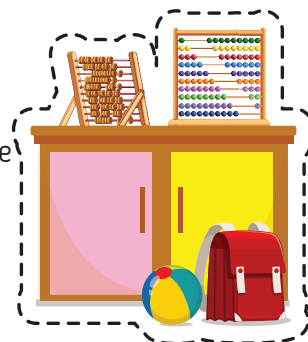
✓ Mjera 3.

Djeci sa sela se treba osigurati da se uključe u predškolsko obrazovanje – kroz osiguravanje prevoza do obdaništa ili kroz otvaranje manjih obdaništa u selima. To im trebaju ispuniti grad Zenica, JU Predškolski odgoj i obrazovanje, mjesne zajednice, te škole.

✓ Mjera 4.

Da li znaš da najmlađa djeca u obdaništima imaju pravo na pomoć stručnjaka, kao što su psiholozi, logopedi i drugi stručni ljudi. Stručnjake i njihove usluge trebaju osigurati JU Predškolski odgoj i obrazovanje i grad Zenica.

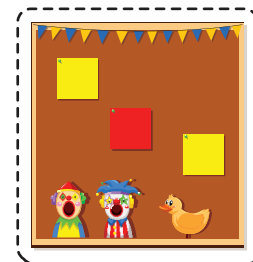

✓ Mjera 5.

Ti i tvoji drugari (kao i svi vaši sugrađani) trebate znati važnost predškolskog odgoja i obrazovanja, stoga nevladine organizacije, javne ustanove, RTV Zenica, mjesne zajednice i Grad trebaju to pobliže objasniti kroz provođenje raznih kampanja o značaju uključivanja djece u predškolsko obrazovanje.

✓ Mjera 6.

Uključi se besplatno u radionice i aktivnosti raznih organizacija, jer ti imaš pravo na sve to. To ti mogu omogućiti razna udruženja (poput Udruženja „Naša djeca“ Zenica), lokalni i međunarodni donatori, te neke kompanije.

✓ Mjera 7.

Ti i tvoji vršnjaci zaslužujete da vam Udruženje „Naša djeca“ Zenica, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Pedagoški zavod omoguće redovne edukacije o vašim pravima.

✓ Mjera 8.

RTV Zenica, nevladine organizacije i javne ustanove trebaju tebi i tvojim roditeljima omogućiti što više poučnih i edukativnih emisija u cilju upoznavanja pravima djeteta i značaja neformalnog educiranja za dalji razvoj djeteta.

Ukoliko se ostvare ove mjere/aktivnosti, u Zenici bi se poboljšala zdravstvena zaštita djece:

- ▶ sva djeca našeg grada bi, bez obzira na svoj socioekonomski status, imali knjige i pribor neophodne za školovanje,
- ▶ djeca sa sela bi se uključila u aktivnosti koje razvijaju njihove potencijale,
- ▶ osigurala bi se uključenost djece sa sela u obdaništa što je ključno za rani razvoj djeteta,
- ▶ najmlađa djeca sa bilo kojom vrstom teškoća bi imala podršku u obdaništima,
- ▶ djeca bi poznavala svoja prava i bila uključena u programe neformalne edukacije bitne za njihov dalji razvoj.

SOCIJALNA ZAŠTITA:

Čuvaju te dobre vile i heroji, dijete ničeg ne treba da se boji.
Da, to može da postoji i u realnom svijetu kada bi se pružila zaštita svakom djetetu.

CILJ:

U gradu Zenici osigurati da svako dijete uživa maksimalnu **zaštitu**, bez obzira na socijalni i ekonomski status svojih roditelja, kao i razvojne teškoće.

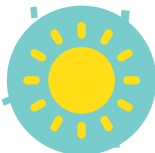
Dragi dječake i djevojčice,

države koje su potpisale dokument Konvencija o pravima djeteta trebaju učiniti sve kako bi se ti i tvoji drugari/ce zaštitili od nasilja, od nanošenja tjelesnih povreda, povreda osjećanja, lošeg ponašanja, udaraca. Također, države su se obavezale da će učiniti sve kako bi vas zaštitili od iskorištavanja, seksualnog zlostavljanja i da će učiniti sve kako ne biste imali manjak pažnje sve dok za vas brinu roditelji. Djeca iz Zenice misle da je najteže djeci koja rade na ulici, romskoj djeci, djeci čiji roditelji nemaju posao i djeci sa teškoćama u razvoju.

Kako bi sva djeca imala ista prava, bez obzira da li imaju poteškoće u razvoju, te da li su njegovi roditelji poznati u društvu, koliko imaju novca, potrebno je da se ispune mjere/aktivnosti:

Član 26.

*Konvencije o pravima djeteta
Imaš pravo na pomoć od države
ako si siromašan ili u nevolji.*

Član 27.

*Konvencija o pravima djeteta
Imaš pravo na hranu, odjeću, sigurno
mjesto za život i zadovoljenje svojih
osnovnih potreba. Ne smije ti biti
onemogućeno raditi većinu onoga što
druga djeca mogu.*

Mjera 1.

Dragi dječake i djevojčice,
da li ti je neko rekao da ti i tvoji roditelji imate pravo da prisustvujete preventivnim radionicama na temu nasilja, na kojima se razgovara o nasilju? To treba da ti omogući tvoj grad, nevladine organizacije i tvoja škola.

Mjera 2.

Da li znaš da tvoji prijatelji koji su pretrpjeli nasilje ili počinili nasilje trebaju da posjete programe koji će da im olakšaju i pomognu da prebrode traume nasilja ili da nauče da se nasiljem ne može riješiti problem. Tebi i tvojim drugovima to treba da omoguće nevladine organizacije i Centar za socijalni rad.

✓ Mjera 2.1.

Možda imaš druga ili drugaricu koja je žrtva nasilja. Njoj/njemu, kao i njenim/njegovim roditeljima treba podrška. Treba da im se osigura sveobuhvatna briga kao i savjetovanja kako bi lakše prebrodili ove probleme. Ovu podršku u našem gradu pruža sigurna kuća "Medica".

✓ Mjera 2.2.

Da li znaš da ti ili tvoji drugari koji žive i rade na ulici i koji mogu biti žrtve nasilja ili trgovine ljudima, ili su u riziku da postanu žrtve nasilja i trgovine ljudima trebaju dobiti pomoć i podršku od nevladinih organizacija, Centra za socijalni rad i JU "Dom-porodica".

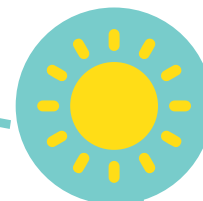
✓ Mjera 2.3

Da li znaš da sve žrtve **nasilja** kao i tvoji drugari/ce koji su pretrpjeli ili trpe nasilje na bilo kojem mjestu imaju pravo da im se pruži pomoć i savjetovanje od odraslih osoba kojima je to posao?! To treba da im omoguće „Medica“, Centar za socijalni rad, JU „Dom – porodica“.

Član 19.

Konvencije o pravima djeteta

Imaš pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, ma ko da ih čini.

✓ Mjera 2.4

Da li znaš da sve žrtve nasilja imaju pravo da pozovu SOS broj telefona iza kojeg se nalazi glas koji će im pružiti pomoć?! To im može omogućiti organizacija „Medica“ Zenica.

✓ Mjera 2.5

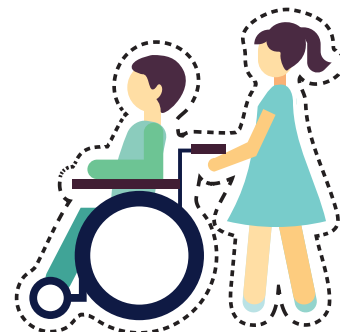
Da li znaš da tvoji drugari/ce koji su uradili nešto loše (npr. krađa) imaju pravo da dobiju savjet/vaspitnu preporuku koji će im pomoći da rade nešto korisno. To im treba omogućiti Općinski sud u Zenica (mjesto gdje se određuju vaspitne preporuke za maloljetnike), organizacija „Medica“ Zenica, Centar za socijalni rad, JU „Dom-porodica“.

✓ Mjera 3.

Zar nije ružno kada tvoj drug/drugarica u kolicima stane ispred neke zgrade i kada ispred sebe ugleda samo stepenice? Da li znaš da tvoji drugari/ce sa invaliditetom ne bi trebali imati problema prilikom ulaska, boravka i izlaska iz različitih ustanova; bilo da se radi o školama, obdaništima ili javnim ustanovama. Sve te zgrade bi trebale biti prilagođene i njima. To bi im trebao omogućiti grad, ali i Zeničko-dobojski kanton.

✓ Mjera 4.

Da li znaš da tvoji drugari/ce koji imaju neugodne situacije u porodici imaju pravo da riješe te probleme zajedno sa članovima svoje porodice?! Ovo bi trebalo biti omogućeno od strane tvog grada, Centra za socijalni rad, te organizacije „Naša djeca“ Zenica.

✓ Mjera 5.

Da li znaš da bi tvoj grad trebao da u svom budžetu planira posebna sredstva za ostvarivanje tvoje i zaštite druge djece? Ta stavka trebala bi biti vidljiva u budžetu grada Zenica.

✓ Mjera 6.

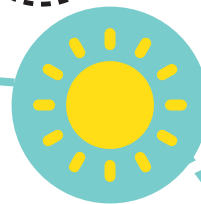
Da li znaš da tvoji drugari/ce sa teškoćama u **razvoju**, bez obzira gdje žive i kakav status im imaju roditelji, trebaju imati sistemsku podršku od stručnjaka koji taj posao rade najbolje?! To bi im trebali omogućiti grad Zenica, Zeničko-dobojski kanton, Zavod za zapošljavanje, JU „Centar za djecu i odrasle sa posebnim potrebama“, JU „Dom zdravlja“ Zenica. Naročito je bitno da podršku dobiju djeca koja žive na selima i kojima su ove usluge teže dostupne.

Član 23.

Konvencije o pravima djeteta

Dijete sa poteškoćama u mentalnom ili fizičkom razvoju ima pravo na posebnu njegu, obrazovanje i osposobljavanje za rad kako bi i u budućnosti živjelo dostojanstvenim životom i bilo uključeno u društvo.

✓ Mjera 7.

Ti sigurno znaš da mnogo tvojih vršnjaka radi na ulici ili su žrtve nasilja, te da se radi sve kako bi se taj veliki problem riješio. Međutim, i dalje je potrebno da djeca i odrasli saznaju više o tome kako se djeca ne smiju izlagati niti nasilju niti radu na ulici. Potrebno je da djeca i odrasli znaju kako i kome se obratiti kada uoče ove pojave. Zato je potrebno provesti kampanje koje će upozoriti na to. Za to bi trebali biti zaduženi grad Zenica, Zeničko-dobojski kanton, nevladine organizacije, RTV Zenica, te donatori.

Ukoliko se ostvare ove mjere/aktivnosti, u Zenici bi se poboljšala socijalna zaštita sve djece:

- ▶ djeca sa teškoćama u kretanju bi imala pristup svakoj ustanovi – sve barijere bi bile uklonjene,
- ▶ djeca iz porodica koje imaju probleme bi učestvovala u porodičnim sastancima, kako bi se riješili ti problemi,
- ▶ djeca sa teškoćama u razvoju, bez obzira gdje žive i kakav status im imaju roditelji, bi dobila podršku od stručnjaka i institucija,
- ▶ djeca bi imal dovoljno znanja o pojavi nasilja, posljedicama koje nasilje ostavlja – što je ključno za prevenciju nasilja nad i među djecom,
- ▶ djeca koja rade na ulici, a koja mogu biti žrtve nasilja i/ili trgovine ljudima bi dobila podršku stručnih osoba i institucija,
- ▶ djeca koja su žrtve nasilja bi dobila neophodno podršku, kako bi lakše prebrodili traume nastale usljed izloženosti nasilju.

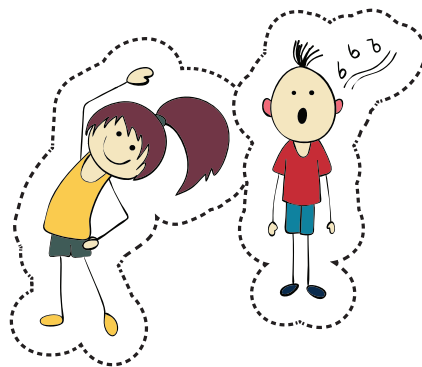

SPORT, KULTURA I REKREACIJA:

Igraj se u pijesku, crtaj, pjevaj i pleši na kiši.
Pojačaj svoj glas - ne slušaj ih kad ti kažu da budeš tiši.

CILJ:

Djeci u gradu Zenici osigurati jednake mogućnosti da uživaju u sportskim, rekreativnim i kulturnim sadržajima.

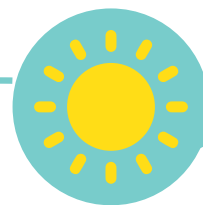

Konvencija o pravima djeteta priznaje i pravo djeteta na odmor i slobodno vrijeme; na igru i rekreaciju koji odgovaraju dobi djeteta i na slobodno učešće u kulturnom životu i umjetnosti. Većina djece u našem gradu smatra da ima dovoljno sportskih događaja, ali da grad treba više ulagati u masovni sport, posebno dječiji i omladinski. Djeci u gradu Zenici potrebno je osigurati jednake mogućnosti da uživaju sportskim, rekreativnim i kulturnim **sadržajima**.

Član 31.

Konvencije o pravima djeteta

Imaš pravo na slobodno vrijeme, odmor i igru, kao i na učešće u kulturnim i umjetničkim aktivnostima.

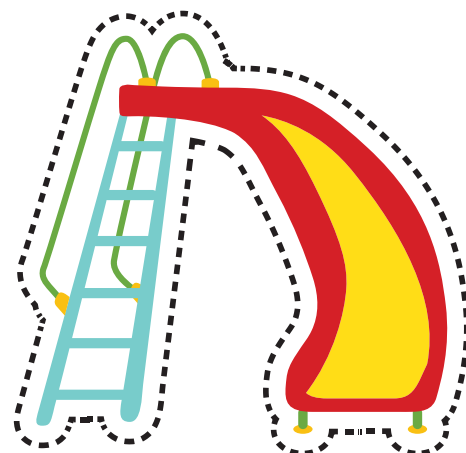

Mjera 1.

Dragi dječaće/djevojčice, imaš li želju da se sa ostalom djecom igraš na uređenim igralištima? Znaš li da sva djeca imaju pravo da pristupe mjestima predviđenim za igru? Zato je potrebna je izgradnja igrališta inkluzivnog karaktera u mjesnim zajednicama, što će svoj djeci osigurati pravo na kvalitetnu i sigurnu igru. To treba da ti obezbijedi grad Zenica, nevladine organizacije, mjesne zajednice ili bosanskohercegovačke kompanije.

Mjera 2.

Za djecu koja žive na selu potrebno je, također, izgraditi igrališta na kojima bi djeca koja žive u selima mogla da se igraju. Ukoliko već postoje stara igrališta, koje je vrijeme uništilo, potrebno ih je obnoviti. Kao i za prvu mjeru, ovo treba da obezbijede mjesne zajednice, grad Zenica, nevladine organizacije i bosanskohercegovačke kompanije.

Mjera 3.

Koliko puta si poželio da budeš član nekog dobrog sportskog kluba? Za zdrav život, ali i za one koji grade sportske karijere, potrebno je obezbijediti mogućnost svoj djeci da budu dio sportskih klubova, uključujući siromašnu djecu i djecu koja su isključena na bilo koji način. Tvoj razvoj kroz sport treba da ti obezbijedi grad Zenica, nevladine organizacije, sportski klubovi ili škole. Oni mogu da organiziraju kampanje tipa „otvorenih vrata“ za učlanjenje u sportske klubove.

Mjera 4.

Ukoliko uživaš da posjećuješ biblioteke, da čitaš, da gledaš predstave ili posjećuješ muzeje, imaš potpuno pravo na to. Ove ustanove treba da su dostupne svoj djeci. Ovo treba da ti obezbijedi grad Zenica, nevladine organizacije, bosanskohercegovačke kompanije, javne ustanove iz oblasti kulture ili škole u našem gradu. Bosansko narodno pozorište može da ti omogući besplatne odlaske na predstave, a Muzej (i druge institucije) da besplatno otvore svoja vrata za tebe.

Mjera 5.

U životu je važno i druženje i uživanje, samim tim, potrebno je nastaviti ulaganja u dječije rekreativne centre kao što je Boračko jezero, Smetovi i slično. Ovo treba da obezbijedi grad Zenica ili Savez izviđača grada Zenica.

Ukoliko se ostvare ove mjere/aktivnosti, u Zenici bi se poboljšala kvaliteta provođenja slobodnog vremena djece:

- ▶ izgradila bi se inkluzivna igrališta u mjesnim zajednicama, a sva djeca bi dobila priliku da se igraju u kvalitetnom i sigurnom okruženju,
- ▶ obnovom ili izgradnjom novih igrališta, djeca sa sela bi imala priliku da se igraju i provode kvalitetno slobodno vrijeme,
- ▶ sva djeca, uključujući i onu djecu koja su ugrožena, bi imala jednak pristup sportskim klubovima i mogućnost da se zdravo razvijaju,
- ▶ djeca bi imala i jednak pristup ustanovama kulture – bez obzira na njihov status, mjesto gdje žive i druge faktore,
- ▶ ulaganjem u rekreativne centre za djecu na Boračkom jezeru i Smetovima, djeca bi imala priliku da se druže, upoznaju svoje vršnjake, da uživaju i uče.

Član 12. Imaš pravo na slobodu izražavanja svog mišljenja, a odrasli imaju zadatak da ga saslušaju i shvate ozbiljno.

Nadamo se da smo ti uspjeli približiti važnost postojanja ovog dokumenta i objasniti kakve mjere treba ostvariti da bi se osigurali bolji uvjeti za nas. Nadamo se da si saznao i svoja prava, a vjerujemo da si shvatio da možeš učiniti promjenu u društvu koja će pomoći tebi i tvojim vršnjacima. Pronađi tu snagu i promijeni svijet.

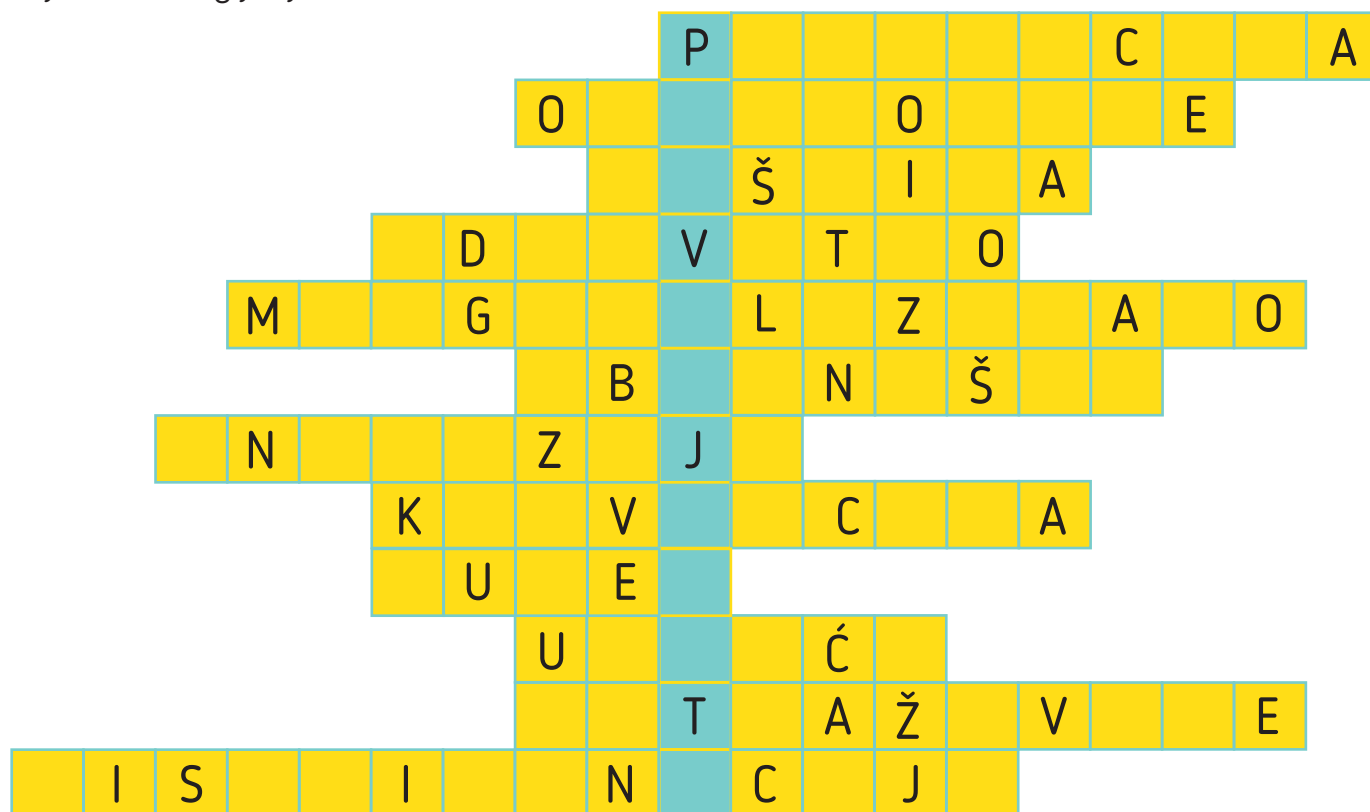
Tvoji,

Članovi i članice grupe „Dječiji parlament“ grada Zenice

ZABAVOM DO ZNANJA

Uzmi olovku i popuni križaljku. Ona će te naučiti novim pojmovima, a njeno rješenje će ti otkriti ono što je svakom djetetu zagantovano, bez obzira na spol, boju kože, religiju, jezik.

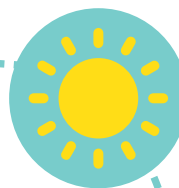

- ▶ 1. spriječiti da se nešto desi – npr. da se dijete razboli;
- ▶ 2. predstavlja ključni segment razvoja pojedinca I društva, a može biti formalno I neformalno;
- ▶ 3. skup mjera koje se poduzimaju kako bi se očuvalo nesto, kao npr. zdravlje;
- ▶ 4. ključni segment društva; sva djeca treba da imaju pravo na ovaj vid zaštite;
- ▶ 5. postavljanje nekoga na “rub” društva kao da je manje bitan što mu onemogućava jednak pristup uslugama I društvu;
- ▶ 6. ustanova u kojoj počinje rani odgoj I obrazovanje djece;
- ▶ 7. uključivanje svih osoba u društvo, bez obzira na njihove razlike;
- ▶ 8. okupljanje ljudi koji imaju zajednički interes/značajan međunarodni ugovor;
- ▶ 9. spisak novčanih sredstava sa kojima se raspolaže I planira trošiti/može biti državni, gradski, porodični;
- ▶ 10. jedno od osnovnih principa Konvencije o pravima djeteta/odnosi se na pravo izražavanja mišljenja I stava kada je u pitanju tematika vezana za dijete;
- ▶ 11. postupak prikupljanja podataka o nekoj temi – koristi se kada želimo da saznamo više o nekoj temi, pojavi, fenomenu;
- ▶ 12. tretiranje osoba na drugačiji način zbog određenih karakteristika – dovodi do onemogućavanja ostvarivanja osnovnih prava;

Šta je dokument u kojem se nalaze tvoje potrebe i potrebe tvojih vršnjaka, za koje se tvoja država obavezala da će ih ostvariti i tako omogućiti za svako dijete sretniji i zdraviji život. Odgovor se krije u ovom dokumentu.

Prepiši naziv naslova _____

Član 42.

Imaš pravo
znati svoja prava!
Odrasli trebaju
znati za ova prava
i pomoći i tebi
da saznaš za njih.

Iskruži ovaj oblik!

Ako poželiš da budeš dio naše priče,
da učiš o svojim pravima, i radiš za bolje sutra,
za svu djecu u Zenici, ne zaboravi naš broj:

032/222-611,

ili dođi u prostorije
Udruženja „Naša djeca“ Zenica,
na adresi: **Londža 126**.

